

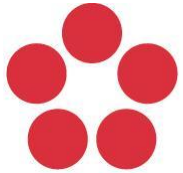
jctt Jihočeské Univerzitní
a Akademické centrum
transferu technologií

Duševní vlastnictví

RNDr. et Mgr. Růžena Štemberková, Ph.D., MPA

www.jctt.cz

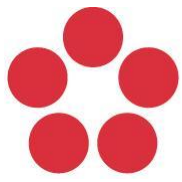

Duševní vlastnictví - obecně

- obecně rozumíme **výsledky lidské tvůrčí činnosti**, jež představují nehmotné statky uplatnitelné na trhu
- **dá se definovat jako majetek nehmotné povahy**, který je výsledkem procesu lidského myšlení
- lze mezi něj zařadit souhrny více či méně originálních myšlenek, námětů, návodů a řešení, jak měnit či pozměňovat okolní či vnitřní svět člověka

Za duševní vlastnictví však lze považovat jen to, co je jedinečné, neopakovatelné a dostatečně originální.

Hodnota duševního vlastnictví závisí zejména na míře jeho následné využitelnosti a přínos pro jedince i společnost a schopnost vyvolání tvorby dalších produktů (materiálního i nemateriálního charakteru).

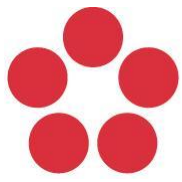

Duševní vlastnictví

definice duševního vlastnictví – Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví (1967):

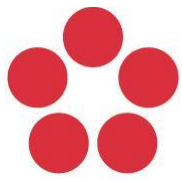
"duševním vlastnictvím" se rozumí práva:

- k literárním, uměleckým a vědeckým dílům,
 - k výkonům výkonných umělců, zvukových záznamů a rozhlasovému vysílání,
 - k vynálezům ze všech oblastí lidské činnosti,
 - k vědeckým objevům,
 - k průmyslovým vzorům a modelům,
 - k továrním, obchodním známkám a známkám služeb, jakož i k obchodním jménům a obchodním názvům,
 - na ochranu proti nekalé soutěži
- a všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké.

Duševní vlastnictví se obecně dělí do dvou hlavních kategorií:

- autorská práva a práva s nimi příbuzná
- práva k průmyslovému vlastnictví

Průmyslového vlastnictví

Technická řešení

Patenty

Užitné vzory

Průmyslové vzory

Ochranné známky

Topografie integrovaných obvodů

Práva na označení (PO)

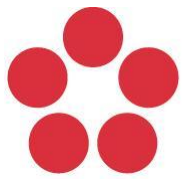
Ochranné známky

Označení původu

Zeměpisná označení

Obchodní jméno

Know-how, obchodní tajemství

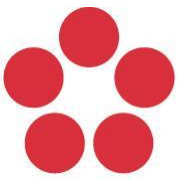

Autorské právo

Autorská práva se vztahují na umělecká díla, jako jsou např. básně, povídky, romány, hudební díla, obrazy, fotografie a filmy.

Mezi autorská práva patří ve většině evropských zemí i tzv. copyright, tedy právo související s vytvářením kopií z literárních či uměleckých děl, včetně knih, maleb, fotografií nebo filmů.

Autorskými právy, upravenými autorským zákonem (121/2000Sb.), **jsou chráněna také vědecká pojednání a některé počítačové programy.**

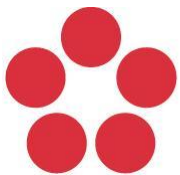
Autorskoprávní ochrana

Autorskoprávní ochrana je neformální.

To prakticky znamená, že ke vzniku autorského práva není třeba registrace, protože autorské právo vzniká již automaticky okamžikem vytvoření díla (např. v okamžiku zaznamenání na papír nebo na libovolný jiný nosič, v okamžiku, kdy je dílo předneseno, zahráno, zazpíváno apod.).

Tento způsob ochrany autorských práv je odlišný od ochrany průmyslového vlastnictví, kde je naopak formální registrace podmínkou vzniku ochrany.

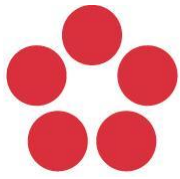
Autorskoprávní ochrana - délka

Majetková práva **obecně** trvají, pokud není v zákoně stanoveno jinak, **po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti**. Bylo-li dílo vytvořeno jako dílo spoluautorů, počítá se doba trvání majetkových práv od smrti spoluautora, který ostatní přežil.

Majetková práva k dílu anonymnímu a pseudoanonymnímu trvají 70 let od oprávněného zveřejnění díla.

Majetková práva k dílu kolektivnímu (viz § 59 autorského zákona) trvají 70 let od zveřejnění. *Doba trvání majetkových práv se počítá vždy od prvního dne roku následujícího po roce, v němž došlo k události rozhodné pro její počítání.*

Dílo, u kterého uplynula doba trvání majetkových práv (tzv. dílo volné), může každý bez dalšího volně užít.

Typy autorských děl:

Literární díla – knihy, články, básně

Umělecká díla – malby, sochy, fotografie

Hudební díla – písně, skladby (s textem i bez textu)

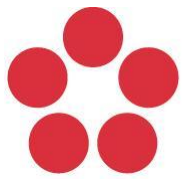
Audiovizuální díla – filmy, seriály, videa

Dramatická díla – divadelní hry, scénáře

Architektonická díla – návrhy staveb

Počítačové programy – software

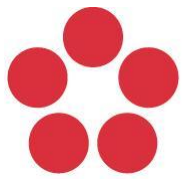
Databáze – pokud jsou tvůrčím způsobem uspořádány

Průmyslové vlastnictví

Průmyslové vlastnictví je třeba chápat v jeho nejširším smyslu a vztahovat ho nejen k vlastnímu průmyslu a obchodu, ale i na zemědělské a těžební podnikání a na všechno vyráběné nebo přírodní zboží, například vína, obiloviny, tabák, ovoce, dobytek, nerosty, minerální vody, pivo, květiny a mouku a další.

- práva k technickým řešením, designu a označením výrobků či služeb.
- chrání hlavně **techniku, inovace a obchodní označení.**

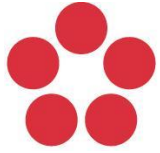

Průmyslové vlastnictví

Průmyslové vlastnictví tedy zahrnuje řadu forem.

Jedná se hlavně o:

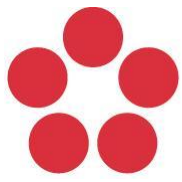
- patenty
- užitné vzory
- průmyslové vzory
- ochranné známky
- označení původu a zeměpisné označení výrobků
- obchodní jména
- topografie polovodičových obvodů

jctt Jihočeské Univerzitní
a Akademické centrum
transferu technologií

Průmyslově právní ochrana

www.jctt.cz

Co by mělo podání přihlášky předcházet

•Volba typu ochrany

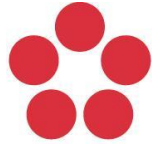
- patentovat a tedy zveřejnit, nebo utajit – know how?
- patent nebo užitný vzor?
- kdy požádat o průzkum a pro které země požadovat ochranu?

•Vyřešení technického problému

- musí se jednat o vyřešení technického problému
- toto řešení nesmí být v rozporu s příslušnými poznatky vědy a techniky
- musí být průmyslově využitelné

•Rešerše na stav techniky

- technické řešení musí splňovat podmínky patentovatelnosti
- porušování práv

Zahájení řízení o přihlášce

Řízení o udělení patentu, resp. zápisu užitého vzoru do rejstříku Úřadu průmyslového vlastnictví se zahajuje **podáním přihlášky vynálezu** resp. **užiteho vzoru** u Úřadu

Přihláška technického řešení se považuje za podanou, obsahuje-li alespoň:

- označení přihlašovatele
- projev vůle přihlašovatele, že chce v ČR udělit patent nebo zapsat užité vzor
- část představující zjevně popis vynálezu, resp. popis užitého vzoru (*a nárok na ochranu*)

Podání – písemně (osobně, poštou); elektronicky bez podpisu nebo faxem (tato podání je nutno potvrdit); se zaručeným elektronickým podpisem; za použití systému datových schránek

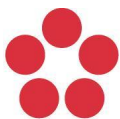
- **Založení práva přednosti** (podání; § 27 ZVy, § 9 odst. 1 ZUv)
- **Právo na patent** (původce nebo jeho právní nástupce; podnikový resp. zaměstnanecký vynález)

www.jctt.cz

Vynález versus patent

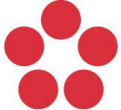
- Pozitivní vymezení (definice vynálezu) není v zákoně zakotveno (v zákoně je zakotveno pouze negativní vymezení vynálezu).
- **Patent je právní forma ochrany vynálezu.**
- Patent lze udělit na jakékoliv vynálezy/technická řešení ve všech oborech techniky splňující podmínky patentovatelnosti, které nespádají do výluk z patentovatelnosti.
- **4 podmínky patentovatelnosti:**
 1. **technické řešení**
 2. **novost**
 3. **vynálezecká činnost**
 4. **průmyslová využitelnost**

Co nemůže být patentováno

To, co se nepovažuje za vynález

- Negativní vymezení spočívá v demonstrativním výčtu toho, co se za vynález nepovažuje (§ 3 odst. 2)
 - Objevy, vědecké teorie a matematické metody
 - Estetické výtvořy
 - Plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, hraní her nebo vykonávání obchodní činnosti, jakož i programy počítačů
 - Podávání informací, atd.
 - § 3 odst. 4 chirurgické a terapeutické či diagnostické metody

Co nemůže být patentováno

To, co je vyloučeno z patentovatelnosti

- Vyluka z patentovatelnosti znamená, že technické řešení je vynálezem, na který se však patenty neudělují (§ 4)

Patenty se neudělují:

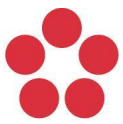
- na chirurgické, terapeutické a diagnostické metody
- Objevy, vědecké teorie a matematické metody
- Estetické výtvary
- Plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, hraní her nebo vykonávání obchodní činnosti, jakož i programy počítačů

- na vynálezy, jejichž využití by se přičilo veřejnému pořádku nebo dobrým mravům
- na odrůdy rostlin a plemena zvířat nebo
- na v zásadě biologické způsoby pěstování rostlin či chovu zvířat
 - to neplatí pro mikrobiologické způsoby a výrobky těmito způsoby získané

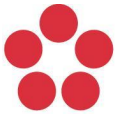
Novost

- Vynález je nový, není-li součástí stavu techniky (§ 5 odst. 1). Novost musí být absolutní/světová.
- Stavem techniky se rozumí vše, k čemu byl přede dnem, od něhož přísluší přihlašovatelů právo přednosti, umožněn přístup veřejnosti (§ 5 odst. 2).
- Zásadně nesmí dojít ke zveřejnění vynálezu před datem podání přihlášky vynálezu (jakýmkoliv způsobem).

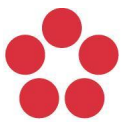
Priorita

- Právo přednosti vzniká přihlašovatelem podáním přihlášky vynálezu (§ 27 odst. 1)
- „First to file“
- Právo přednosti vyplývající z Pařížské úmluvy (§ 27 odst. 2)

Výsledek vynálezecké činnosti

- Vynález je výsledkem vynálezecké činnosti, **jestliže pro odborníka nevyplývá zřejmým způsobem ze stavu techniky** (§ 6 odst. 1).
- Patentovatelný vynález musí jít vždy výrazně nad rámec průměrné práce v dané oblasti techniky.

Průmyslová využitelnost

Vynález se pokládá za průmyslově využitelný, **může-li jeho předmět být vyráběn nebo jinak využíván v průmyslu, zemědělství nebo jiných oblastech hospodářství (§ 7)**

- Za průmyslově využitelné se nepokládají vynálezy, u nichž se neprokáže možnost jejich opakované realizace.
- V pochybnostech může být přihlašovatel vyzván, aby předvedením nebo jiným vhodným způsobem prokázal průmyslovou využitelnost předmětu vynálezu (§ 26 odst. 3).

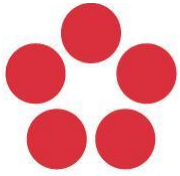

Podnikový vynález

Podnikový vynález je vynález vytvořený ke splnění úkolu z pracovního, z členského nebo jiného obdobného poměru k zaměstnavateli (§ 9)

Nestanoví-li smlouva jinak, přechází právo na patent ze zákona na zaměstnavatele:

- Právo na původcovství tím není dotčeno.
- Pokud zaměstnavatel uplatní právo na patent, má původce právo na přiměřenou odměnu, popř. na dodatečné vypořádání.
- Pokud zaměstnavatel neuplatní právo na patent, přechází zpět na původce.

Patent

Majitel patentu má výlučné právo vynález využívat (tj. výrobek vyrábět, uvádět do oběhu nebo upotřebit postup), dále poskytnout souhlas k využívání vynálezu jiným osobám (např. licenční smlouvou) a má právo převést patent na jinou osobu.

Proto, aby patent zůstal v platnosti, je nutno platit tzv. **udržovací poplatky**, a to v každém státu zvlášť.

Maximální možná délka patentové ochrany je 20 let.

Zánik:

- uplyne doba platnosti
- nezaplacené udržovací poplatky
- majitel patentu se ho vzdá

Řízení o udělení patentu

-
- **Zahájeno** - podáním přihlášky vynálezu u ÚPV
 - **Ukončeno** – udělením patentu (§ 34 odst. 3) - účinky nastávají ode dne oznámení o udělení patentu ve Věstníku a doba platnosti je maximálně 20 let od podání přihlášky (pokud jsou každý rok placeny udržovací poplatky)
 - zamítnutím přihlášky (§ 34 odst. 1)
 - zastavením řízení o přihlášce (§ 34 odst. 2)

Jeden z **nejstarších známých patentů z Českých zemí** se často uvádí z počátku 19. století v rámci **Rakouského patentového systému**, například:

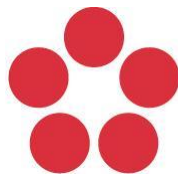

Patent na výrobu cukru z řepy

období: **počátek 19. století (cca 1800–1810)**

oblast: české země (tehdejší Rakouské císařství)

týkal se rozvoje **cukrovarnictví z cukrové řepy**

Užitný vzor

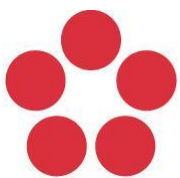
Původcem užitného vzoru může být pouze osoba fyzická či její právní nástupce – osoba fyzická nebo osoba právnická.

- **Původcem užitného vzoru** může být **pouze fyzická osoba** tedy člověk, který řešení skutečně vytvořil
- **Práva k užitnému vzoru** ale mohou přejít na:
 - jinou fyzickou osobu
 - **právnickou osobu** (např. firmu)

Původci na ochranu užitného vzoru vzniká několik práv - právo na původcovství, právo přihlásit užitný vzor k ochraně a právo převodu přihlášky na jinou osobu.

Původců může být více – vztahy mezi nimi se řídí ustanoveními občanského zákoníku o podílovém spoluvlastnictví.

Užitný vzor

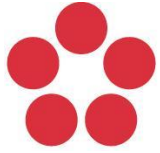
Předmětem ochrany jsou dle § 1 zákona technická řešení, která jsou

- 1) **nová**
- 2) **přesahují rámec pouhé odborné dovednosti**
- 3) **průmyslově využitelná.**

Nelze chránit:

a) objevy, vědecké teorie a matematické metody, b) pouhé vnější úpravy výrobků, c) plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, d) programy počítačů, e) pouhé uvedení informace.

Dále a) technická řešení, která jsou v rozporu s obecnými zájmy, zejména se zásadami lidskosti a veřejné morálky, b) odrůdy rostlin a plemena zvířat, jakož i biologické reprodukční materiály, c) způsoby výroby nebo pracovní činnosti.

Platnost užitého vzoru

max. 10 let od podání přihlášky

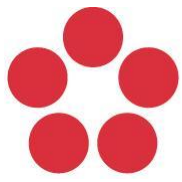
4 + 3 + 3

žádost o prodloužení doby platnosti

zánik:

uplyne doba platnosti

majitel užitého vzoru se ho vzdá

Rozdíly mezi patentem a užitným vzorem

„Oproti užitnému vzoru představuje patent vyšší stupeň ochrany technického řešení.“

Způsobilost k ochraně: užitným vzorem nelze chránit způsoby výroby nebo pracovní činnosti, **patentem ano**

Příhláška: u patentů je navíc vyžadována anotace

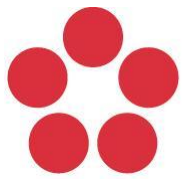
Řízení o přihlášce: u užitných vzorů se v prvním stádiu řízení nezkoumá, zda je předmět způsobilý k ochraně, díky tomu je řízení o přihlášce užitného vzoru pohodlnější, jednodušší a rychlejší než u patentů

Udělení ochrany: u užitných vzorů trvá kolem dvou až třech měsíců, u patentů 2 roky, někdy i déle

Délka ochrany: patentem lze chránit nejdéle 20 let, užitným vzorem pouze 10 let

Výše správních poplatků: přihláška patentu je mnohem nákladnější než u užitného vzoru

Ochrana vůči třetím osobám: u vynálezu od zveřejnění jeho přihlášky, škoda je však vymahatelná až po udělení patentu, u užitného vzoru ochrana působí a škoda je vymahatelná ode dne jeho zápisu do rejstříku užitných vzorů

Průmyslový vzor/design

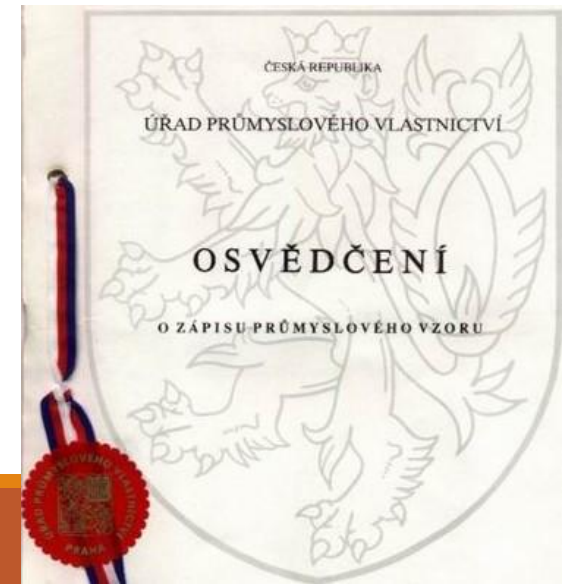
Souhrn užitných, výrobních a tvarových hodnot průmyslově vyráběných výrobků (Štefan Malatinec) = služba člověku, výrobě a potřebě = design pro život

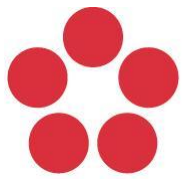
Vzhled výrobku nebo jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, tvaru, struktury nebo materiálu výrobku samotného, nebo jeho zdobení. (Zák. č. 207/2000 Sb).

Průmyslovým vzorem nelze chránit:

- funkci výrobku
- technické řešení

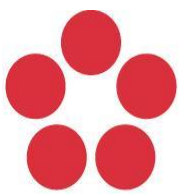
www.jctt.cz

Úřad do rejstříku zapíše průmyslový vzor, který je:

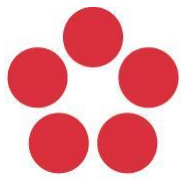
- nový a má individuální povahu
- světově
- k datu práva přednosti /priority
 - novost a individuální povaha se zkoumají porovnáním vzoru se stavem techniky
 - právo přednosti lze uplatnit do 6 měsíců od data podání dřívější přihlášky na shodný předmět ochrany
 - není-li uplatněno právo přednosti z dřívější přihlášky, za datum práva přednosti se považuje datum podání přihlášky
 - zpřístupnění veřejnosti do 12 měsíců před právem přednosti původcem nebo jeho právním nástupcem není na překážku novosti

Právo k průmyslovému vzoru

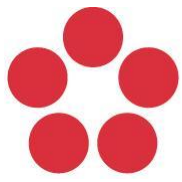
- původce (příp. spolupůvodce) nebo jeho/jejich právní nástupce
- původce je vždy fyzická osoba
- původce má právo být uveden v přihlášce a zapsán v rejstříku
- přihlášku průmyslového vzoru podává ten, kdo je k tomu oprávněn

- zaměstnanecký průmyslový vzor
 - právo na vzor automaticky přechází na zaměstnavatele
 - právo na původcovství není dotčeno
 - povinnost informovat zadavatele
 - uplatnění práva do tří měsíců
 - povinnost zachování mlčenlivosti
 - právo na přiměřenou odměnu stanovenou dle přínosu dosaženého užíváním prům. vzoru

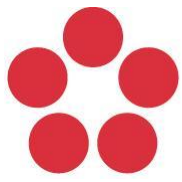
Počátek a doba trvání ochrany

- počáteční 5 let od data podání přihlášky
- prodloužení vždy o 5 let až na 25 let
- obnova ochrany:
 - žádost
 - poplatek
 - dodržení lhůty. nejpozději v den shodným s datem podání přihlášky (+ 6 měsíců grace period s příplatkem; práva třetích osob v této době nejsou dotčena)

Zánik průmyslového vzoru

- uplyne doba ochrany
- vlastník se ho vzdá

Průmyslový vzor - příklad

Nejvíc průmyslových vzorů se dlouhodobě registruje na:

- **obaly a balení výrobků** (lahve, krabičky, flakony)
- **módu a oděvy**
- **elektroniku** (hlavně tvary mobilů, hodinek apod.)
- **nábytek a interiérový design**

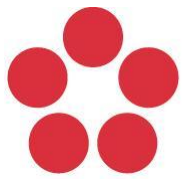
designy židliček....

Za první systematickou ochranu průmyslových vzorů se považuje:

- **Velká Británie (1787)** – ochrana designu textilií

Za nejznámější (nejslavnější) průmyslový vzor na světě se nejčastěji považuje:

- **Coca-Cola láhev (konturová láhev)**
- vznik: **1915**
- navrhla ji společnost Root Glass Company pro The Coca-Cola Company
- cílem bylo, aby byla láhev rozpoznatelná i „po hmatu“ nebo v rozbitém stavu

Ochranné známky

Zákon č. 441/2003 - nová definice ochranné známky

Ochrannou známkou může být za podmínek stanovených tímto zákonem **jakékoli označení** zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal nebo zvuky, pokud je toto označení **způsobilé**:

odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby a

být vyjádřeno v rejstříku ochranných známek způsobem, který příslušným orgánům a veřejnosti umožňuje **jasně a přesně určit předmět ochrany** poskytnuté vlastníkovvi ochranné známky

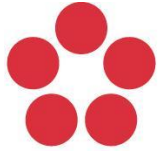
Ochranné známky – její funkce

- Rozlišovací
- Ochranná
- Garanční
- Propagační
- Certifikační
- Stimulační
- Soutěžní

jctt Jihočeské Univerzitní
a Akademické centrum
transferu technologií

[www.jctt.
cz](http://www.jctt.cz)

Druhy ochranných známek

Slovní ochranná známka je tvořena výlučně slovy nebo písmeny v latince, arabskými nebo římskými číslicemi, dalšími obvyklými typografickými znaky nebo jejich kombinací.

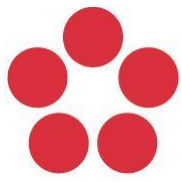
Vyjádří se předložením reprodukce označení s obvyklým písmem a v obvyklém rozvržení bez jakýchkoli grafických prvků nebo barev.

Popis není přípustný.

ŠKODA

Žabka

rohlik.cz

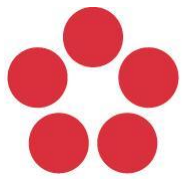

Druhy ochranných známek

Obrazová ochranná známka je tvořena neobvyklými znaky, styly nebo rozvržením, grafickým prvkem nebo barvou, včetně ochranných známek, jež jsou tvořeny výlučně obrazovými prvky nebo kombinací slovních a obrazových prvků.

- Vyjádří se předložením grafické reprodukce označení znázorňující veškeré její prvky a případně také barvy.
- Popis není přípustný.

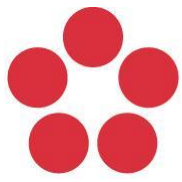

Druhy ochranných známek

Prostorová ochranná známka je tvořena nebo doplněna trojrozměrným tvarem, znázorňujícím nádoby, obal, samotný výrobek nebo jeho ztvárnění.

- Vyjádří se předložením grafické reprodukce tvaru, zahrnující i obrazy vytvořené počítačem, nebo fotografické reprodukce. Grafická nebo fotografická reprodukce může zahrnovat různé náhledy.
- Popis není přípustný.

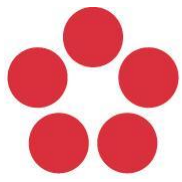

Druhy ochranných známek

Poziční ochranná známka je tvořena zvláštním způsobem, jakým je ochranná známka na výrobku umístěna nebo jakým je k němu připevněna.

- Vyjádří se předložením reprodukce, jež náležitě určuje pozici ochranné známky a její velikost nebo proporce u příslušných výrobků. Prvky, které netvoří součást předmětu zápisu, se vizuálně označí nejlépe přerušovanými nebo tečkovanými čarami.
- Popis je přípustný. (Podrobně uvádí, jakým způsobem je ochranná známka k výrobku připevněna.)

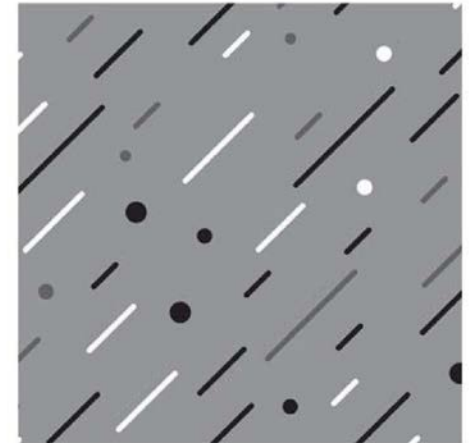
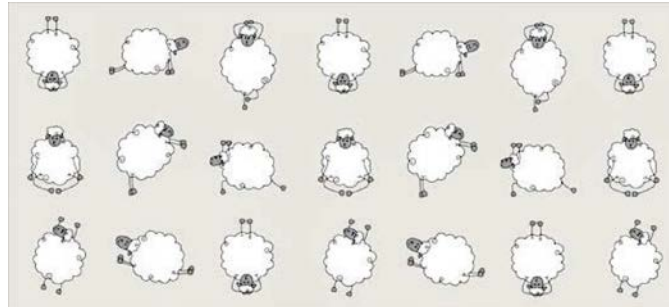

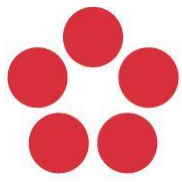

Druhy ochranných známek

Ochranná známka se vzorem je tvořena výlučně sadou prvků, které se pravidelně opakují.

- Vyjádří se předložením reprodukce znázorňující opakující se vzor.
- Popis je přípustný. (Podrobně uvádí, jakým způsobem se tyto prvky pravidelně opakují.)

Druhy ochranných známek

Barevná ochranná známka je tvořena výlučně barvou bez obrysů nebo výlučně barevnou kombinací bez obrysů.

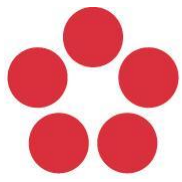
•Vyjádří se předložením

- a) reprodukce barvy a jejím označením prostřednictvím odkazu na všeobecně uznávaný kód barvy, nebo
- b) reprodukce znázorňující systematické uspořádání barevné kombinace jednotným a předem stanoveným způsobem a označením těchto barev prostřednictvím odkazu na všeobecně uznávaný kód barvy.

Popis je přípustný. (Uvádí systematické uspořádání barev.)

www.jctt.cz

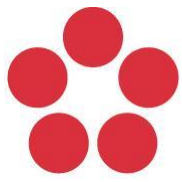

Druhy ochranných známek

Zvuková ochranná známka je tvořena výlučně zvukem nebo kombinací zvuků.

- Vyjádří se předložením audionahrávky reprodukcí zvuk nebo přesným zachycením zvuku v notovém zápisu.
- Popis není přípustný.

Druhy ochranných známek

 GreenBuddies

Pohybová ochranná známka je tvořena nebo doplněna pohybem nebo změnou pozice prvků na ochranné známce.

 GreenBuddies

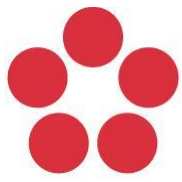
- Vyjádří se předložením videonahrávky nebo řady statických obrazů v příslušném pořadí znázorňujících pohyb nebo změnu pozice.

 GreenBuddies

- Popis je přípustný. (Jsou-li použity statické obrazy, mohou být očíslovány nebo doprovázeny popisem vysvětlujícím jejich pořadí.)

 GreenBuddies

 GreenBuddies

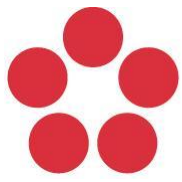

Druhy ochranných známek

Multimediální ochranná známka je tvořena nebo doplněna kombinací obrazu a zvuku.

- Vyjádří se předložením audiovizuální nahrávky obsahující kombinaci obrazu a zvuku.
- Popis není přípustný.

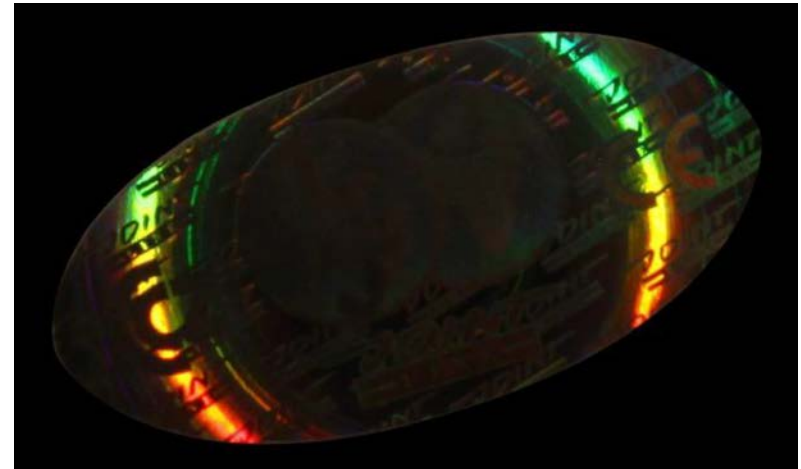

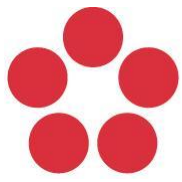

Druhy ochranných známek

Holografická ochranná známka je tvořena prvky s holografickými znaky.

- Vyjádří se předložením videonahrávky nebo grafické nebo fotografické reprodukce obsahující náhledy, které jsou nezbytné pro náležité rozpoznání holografického efektu v jeho plném rozsahu.
- Popis není přípustný.

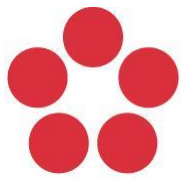
Druhy ochranných známek

Jiný druh ochranné známky, která neodpovídá žádnému z uvedených druhů ochranných známek.

- Vyjádří se v jakékoli vhodné formě s využitím všeobecně dostupných technologií, pokud ji lze jasně, přesně, samostatně, snadno dostupným způsobem, srozumitelně, trvanlivě a objektivně reprodukovat v rejstříku, aby bylo příslušným orgánům i veřejnosti umožněno jasně a přesně určit předmět ochrany poskytovaný vlastníkovvi ochranné známky.

- Popis je přípustný.

Platnost ochranné známky

max. doba není omezena

10 + 10 + 10 + 10 + 10 +

žádost o obnovu zápisu

zánik:

- uplyne doba platnosti
- vzdáním se práv

Nejstarší světová a česká ochranná známka

Bass & Co Red Triangle (1876)

značka: červený trojúhelník

majitel: pivovar **Bass Brewery**

země: Velká Británie

Hned 1. ledna 1876 byla podána první přihláška – šlo o červený trojúhelník pivovaru **Bass Brewery**.

Tato známka je považována za **první oficiálně registrovanou ochrannou známku na světě** a dodnes je ikonická.

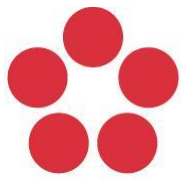
Pivovar Plzeň (Pilsner)

dnes Plzeňský Prazdroj

ochranné známky typu „Pilsner Bier“ / „Plzeňské pivo“

přibližně **90. léta 19. století (cca 1890–1895)**

registrováno v rámci tehdejšího **Rakousko-Uherského patentového úřadu ve Vídni**

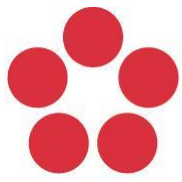

Označení původu

Chráněné označení původu (CHOP) je název, který identifikuje produkt pocházející z určitého místa, regionu nebo země, jehož jakost nebo vlastnosti jsou převážně nebo výlučně dány konkrétním zeměpisným prostředím s jeho vlastními přírodními a lidskými činiteli a u něhož všechny fáze produkce, **tj. produkce, zpracování a příprava, probíhají ve vymezené zeměpisné oblasti.**

Vyžaduje se tedy úzká vazba na oblast původu

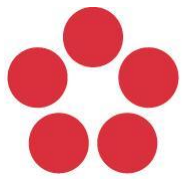

Označení původu –příklady

vína FR, IT, Mexická tequila

Čínští výrobci často registrují zahraniční zeměpisná označení především potravin a nápojů jako ochranné známky pro čínský trh. Tuto zkušenost v Číně udělala řada evropských států, zejména Itálie a Francie v případě vín a sýrů, včetně věhlasných výrobců francouzského vína Bordeaux. Aktuální je také případ „Mexické Tequily“ (označení původu je mezinárodně chráněné od roku 1978), kterou začala produkovat jedna pekingská firma a pokusila se označení registrovat jako ochrannou známku.

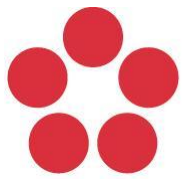

Zeměpisné označení

Chráněné zeměpisné označení (CHZO) je název, který identifikuje produkt pocházející z určitého místa, regionu nebo země, a

jehož danou jakost, pověst nebo jinou vlastnost, kterou lze přičíst především tomuto zeměpisnému původu a u něhož alespoň jedna fáze produkce, tj. produkce, zpracování nebo příprava, probíhá ve vymezené zeměpisné oblasti.

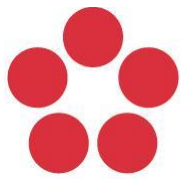

Zeměpisné označení - příklady

Nejstarší zeměpisná označení v rejstříku, který v ČR vede Úřad průmyslového vlastnictví, byla zapsána v roce 1974 a patří mezi ně např.: **Karlovarský suchar, Karlovarská voda, Karlovarská minerální voda, Karlovarská přírodní minerální voda, Karlovarský mlýnský pramen, Karlovarská vřídelní sůl, Karlovarské oplatky.**

V České republice je nyní zhruba **200 platných registrací českých zeměpisných označení zboží**. Jsou mezi nimi nejčastěji zemědělské výrobky, potraviny, nápoje, pivo. To vyplývá zejména z určitých přírodních podmínek, díky kterým vznikaly výrobky jako Karlovarská sůl, Žatecký chmel, Malínský křen nebo ze speciálních technologií výroby navázaných na určitá území jako Budějovický budvar, Pálavské bílé, Pardubický perník, Štramberské uši, Krkonošský pivní sýr, Český slad, Mariánsko-lázeňské oplatky a řada dalších.

Rozdíl

Rozdíl mezi označením původu a zeměpisným označením tedy spočívá **zejména v požadované intenzitě vazby produktu na dané zeměpisné prostředí.**

Zatímco u **označení původu se vyžaduje vazba velmi silná, pro zeměpisné označení postačí, aby alespoň jedna fáze produkce probíhala v příslušném místě, regionu nebo zemi, přičemž minimálně pověst produktu musí být přičitatelná jeho zeměpisnému původu**

Nejznámější a nejstarší označení původu

Champagne

- oblast: **Champagne**
- produkt: šumivé víno „champagne“
- chráněno jako **označení původu (AOC / PDO)**

Za nejstarší dodnes uznávané a právně chráněné označení původu se obvykle považuje:

Portské víno (Port wine)

- oblast: **Douro Valley**
- země: Portugalsko
- rok: **1756**

Nejkurióznější ochranné známky ve světě

- **Zvukové známky** – například zvuk řevu lva společnosti MGM nebo charakteristické tóny při startu počítače Apple.
- **Vůně jako ochranná známka** – v USA byla zapsána vůně „čerstvě posečené trávy“ pro tenisové míče.
- **Neobvyklé tvary** – tvar láhve Coca-Coly je chráněn jako 3D známka.
- **Pojmy mimo kontext** – například „Face“ pro kosmetiku nebo „Apple“ pro elektroniku (původně ovoce).

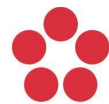
Becherovka

První oficiální registrace ochranné známky **Becherovka** proběhla v roce **1922**, kdy byl název „Becherovka“ zapsán jako obchodní značka.

Před tím se likér prodával pod názvy **English Bitter**, **Karlsbader Becherbitter** nebo **Johann Bitter**.

Samotná výroba začala už v roce **1807**, ale právní ochrana značky přišla až po vzniku Československa.

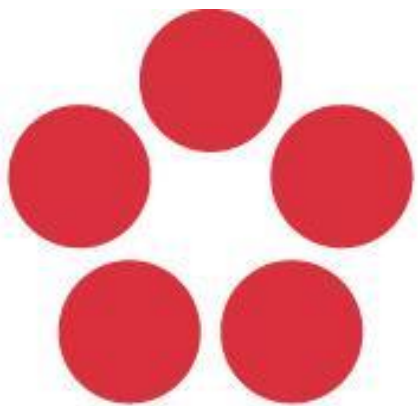
Cesty komercializace výsledků výzkumu a vývoje

Dva osudy výsledků VaV:

- jsou publikovány
- jsou využity ke komercializaci, která může nabývat různých forem

Dvě cesty komercializace výsledku VaV:

- přímou spoluprací s komerčními subjekty
- cestou transferu poznatků a technologií do komerční oblasti

jctt

Jihočeské Univerzitní
a Akademické centrum
transferu technologií

Získané – průmyslově-právní vlastnictví

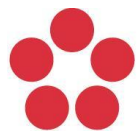
Takto získané právo platí pouze na území, pro které bylo poskytnuto. Tento princip se nazývá **principem teritoriality**.

Doba ochrany je omezená a majitel práva musí k udržení jeho platnosti hradit **udržovací poplatky** nebo **poplatky za obnovu** resp. prodloužení platnosti.

Například patent je platný jen po dobu, po kterou je udržován, tzn., že jsou placeny každoročně udržovací poplatky, a platí zpravidla maximálně 20 let od podání přihlášky.

Transfer znalostí a technologií

Před začátkem NDA, MTA

Pokud některá ze stran disponuje zajímavým know-how, nebo jinou přidanou hodnotou - podepisuje se při přípravě spolupráce návrh na smlouvu upravující vzájemnou mlčenlivost:

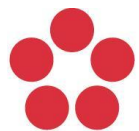
- NDA (Non disclosure agreement) nebo též CDA (Confidential Disclosure Agreement)
- v případě, že spolupráce zahrnuje výměnu hmotných vzorků a práci s nimi, je na místě smlouva typu MTA (Material transfer agreement)

Typické náležitosti smlouvy typu NDA/CDA:

- Přesná definice důvěrných informací
- Definice způsobu ochrany důvěrných informací a závazku mlčenlivosti
- Určení osob, kterým se důvěrné informace zpřístupní
- Doba trvání mlčenlivosti
- Sankce za porušení mlčenlivosti

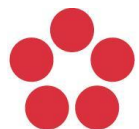
Typické náležitosti smlouvy typu MTA:

- Předmět a účel ochrany MTA
- Přesná definice předávaného materiálu
- Vymezení způsobů užití materiálu
- Vzdání se odpovědnosti za vady a škodu způsobenou materiálem
- Ochrana informací
- Opce a ochrana background

LICENCE

Předmět výsledku VaV určeného k licencování
Vyjednávání vědeckí pracovníci x pracovníci TTcentra
Smluvní podmínky
Výhradní x nevýhradní
Odměna a její nastavení
Sledování naplnění obchodních podmínek

Založení spin off společností

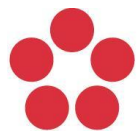
Spin off společnost:

podnikatelský subjekt, který je založený za účelem komercializace duševního vlastnictví vytvořeného na výzkumné instituci

záměrem je tedy především komercializace výsledků VaV a jejich přenos do praxe

Mezi obecné důvody pro založení spin off společnosti zpravidla zahrnujeme:

- Rozvoj projektu v malém, zvyšuje šance na dosažení očekávaných výsledků
- Vyvedení rizik podnikání mimo výzkumnou instituci
- Zajištění dodatečného zdroje financování výzkumné organizace v případě úspěšné komercializace.
- Sdružení financování (získávání dalších finančních prostředků)
- Marketingové důvody
- Zvýšení prestiže VŠ resp. akademické sféry
- Legitimizace (potvrzení smysluplnosti, společenského přínosu) činností výzkumných organizací

Spin off společnost:

Univerzita získá
zázemí a
prostředky pro
rozvoj projektu.

Riziko
podnikatelského
neúspěchu se
přesouvá na nově
vzniklou
společnost.

V případě úspěchu
získá na prestiži
také sama VO
resp. VŠ.

Při úspěšné
komercializaci
finanční přínos VŠ.

Spin-off společnost se 100% majetkovou účastí univerzity

V případě, kdy se univerzita rozhodne sama dále vyvíjet nebo vyrábět výrobek a nebo za účelem prodeje podílů ve spin-off.

Spin-off společnost s podílem univerzity a s podílem jiného subjektu

Tento typ patří mezi nejčastější. Tento typ je využíván při zapojení technologických firem do podnikání spin-off jako společníků s účastí na řízení nebo zisku/ztrátě společnosti. Dalším důvodem je zapojení zaměstnanců univerzity do činnosti spin-off firmy či za účelem sdružení kapitálu a zajištění financování investorem.

Spin-off firma bez majetkové účasti univerzity

Akademická instituce nemá sama podíl ve spin-off firmě a takováto společnost je zakládána s vědomím univerzity na základě vzájemných smluvních ujednání.

Kolaborativní projekty

Kolaborativní projekty jsou projekty, **na kterých spolupracuje více lidí, často z různých oblastí, aby společně dosáhli určitého cíle.** Klíčovým prvkem je sdílení znalostí, dovedností a odpovědnosti.

Typické znaky kolaborativních projektů:

Spolupráce – členové týmu aktivně komunikují a koordinují svou práci

Sdílený cíl – všichni pracují na společném výsledku

Rozdělení rolí – každý má svou úlohu podle schopností

Vzájemná závislost – úspěch jednoho ovlivňuje ostatní

Sdílení zdrojů a informací

Obezřetnost u kolaborativních projektů

U kolaborativních projektů se věci často pokazí ne kvůli nedostatku schopností, ale kvůli špatné organizaci a komunikaci.

1. Nejasné cíle a očekávání

Pokud není přesně dané, co je výstupem, každý si to vyloží jinak. Výsledek pak bývá nesourodý nebo nepoužitelný.

2. Slabá komunikace

Nedostatek informací, pozdní reakce nebo nejasné zprávy vedou ke zmatku. Je dobré mít jasně stanovené kanály a pravidla komunikace.

3. Nevyvážené zapojení lidí

Častý problém: někdo dělá většinu práce a jiný minimum. Pomáhá jasně rozdělení rolí a průběžná kontrola.

4. Nejasné role a odpovědnosti

„Já myslel, že to dělá někdo jiný.“ Každý by měl vědět, za co přesně odpovídá.

5. Špatné řízení času

Bez průběžných termínů (milníků) se práce odkládá a vše se řeší na poslední chvíli.

6. Konflikty v týmu

Rozdílné názory jsou normální, ale když se neřeší, mohou projekt brzdit. Důležitá je otevřená a respektující komunikace.

7. Nedostatečné sdílení informací

Když si někdo nechává důležité informace pro sebe, ostatní nemůžou efektivně navázat.

8. Závislost na jednom člověku

Když klíčovou část projektu ovládá jen jeden člověk, vzniká riziko (např. indispozice nebo odchod)

CO sdílet – kolaborativní projekty

Sdílej jen to, co je **nezbytné pro spolupráci**:

- informace potřebné k plnění konkrétní části projektu
- obecné koncepty, zadání, cíle
- data, která nejsou citlivá nebo jsou smluvně ošetřená

CO NESDÍLET

—

kolaborativní projekty

Bez právního ošetření rozhodně nesdílej:

- **know-how a interní postupy**
- obchodní strategie, cenotvorbu
- zdrojové kódy, algoritmy, technická řešení
- databáze klientů
- nepatentované nápady s komerčním potenciálem

KDY sdílet – kolaborativní projekty

1. Před zahájením spolupráce

- podepsat **NDA** (dohodu o mlčenlivosti)
- ujasnit si, co je důvěrné

2. Na začátku projektu

smluvně ošetřit:

- kdo vlastní výstupy
- kdo může co používat
- co se stane po skončení spolupráce

KDY sdílet – kolaborativní projekty

1. Před zahájením spolupráce

- podepsat **NDA (dohodu o mlčenlivosti)**
- ujasnit si, co je důvěrné

2. Na začátku projektu smluvně ošetřit:

- kdo vlastní výstupy
- kdo může co používat
- co se stane po skončení spolupráce

3. Během projektu

- sdílet postupně a kontrolovaně
- evidovat, kdo má k čemu přístup

Jak předcházet úniku know-how

Právní ochrana

NDA (mlčenlivost)

licenční smlouvy

smluvní pokuty za porušení

Organizační opatření

rozdělit projekt → nikdo nemá celý „obraz“

přístupová práva (ne každý vidí všechno)

dokumentace, co bylo sdíleno

Technická opatření

zabezpečená úložiště

omezení kopírování / stahování

verzování dokumentů

Strategické chování

sdílej „výsledek“, ne vždy celý proces

klíčové části si nech interně

kritické know-how drž v malém okruhu lidí

Smlouva o spolupráci

1. Identifikace stran

kdo spolupracuje (firmy / osoby, IČO, sídlo)

2. Předmět spolupráce

co přesně je cílem

jaké činnosti bude kdo vykonávat

👉 vyhni se obecným formulacím typu „spolupráce na projektu“

3. Role, odpovědnosti a výstupy

kdo za co odpovídá

konkrétní deliverables (výstupy)

milníky a termíny

👉 čím konkrétnější, tím menší prostor pro konflikt

4. Odměna a platební podmínky

kolik, za co a kdy se platí

fixní vs. hodinová odměna

sankce za zpoždění

Smlouva o spolupráci

Ochrana duševního vlastnictví (klíčová část)

- co kdo přináší – background
- foreground
- kdo vlastní výsledky práce
- zda se práva převádějí nebo licencují
- co si každá strana může ponechat

👉 tady se řeší:

- autorská práva
- know-how
- použití výstupů po skončení spolupráce

Mlčenlivost (NDA)

- co je důvěrná informace
- jak dlouho trvá povinnost mlčenlivosti
- sankce za porušení

Smlouva o spolupráci

Odpovědnost a rizika

kdo nese odpovědnost za škody
omezení odpovědnosti (např. finanční limit)

Doba trvání a ukončení

na jak dlouho smlouva platí
výpovědní lhůta
podmínky předčasného ukončení

Řešení sporů

jak se řeší konflikty (jednání, mediace, soud)
jaké právo se použije (např. české právo)

Další důležité body

změny smlouvy (musí být písemně)
vyšší moc (force majeure)

Smlouva o využití výsledku

1. Identifikace stran

kdo poskytuje práva a kdo je získává

2. Vymezení „výsledku“

co přesně je předmětem (software, prototyp, studie, databáze...)

👉 čím konkrétnější popis, tím menší riziko sporů

3. Klíčová část: práva k využití

- **Převod vs. licence**
- **Převod práv** → druhá strana se stává vlastníkem
- **Licence** → vlastník zůstává, jen uděluje právo užívat

👉 Ve většině případů se používá **licence**, ne úplný převod.

Smlouva o využití výsledku

Parametry licence

Musí být jasně definované:

Rozsah – co přesně lze dělat (užívat, upravovat, prodávat...)

Území – ČR, EU, celý svět

Doba – na určito / neurčito

Exkluzivita:

- výhradní (jen jedna strana)
- nevýhradní (více subjektů)

Podlicence – může to partner poskytnout dál?

Odměna

- jednorázová částka / licence fee
- průběžné platby (royalties)
- kombinace obojího

👉 definuj i kontrolu (např. reporting tržeb)

Duševní vlastnictví a know-how

- kdo vlastní výsledek
- jak se zachází s **backgroundem** (původními materiály)
- co lze použít i mimo projekt

Smlouva o využití výsledku

Mlčenlivost

ochrana neveřejných informací

trvání i po skončení smlouvy

Odpovědnost a záruky

záruka, že poskytovatel má práva k výsledku

omezení odpovědnosti

řešení porušení práv třetích osob

Trvání a ukončení

kdy smlouva končí

co se stane s licencí po ukončení

možnost odstoupení

Smlouva o využití výsledku – praktické typy

Praktické tipy

přesně definuj **co je „výsledek“** (příloha je ideální)

odděl: **VŽDY**

- background (předtím existující věci)
- foreground (nový výsledek)

u licence raději napiš víc než míň (rozsah, omezení)

Typické chyby

„může využívat bez omezení“ (příliš vágní)

chybí řešení úprav a dalších verzí

není jasné, kdo může výsledek komerčně využít

ignorování sublicencí

Příklad problematické smlouvy

Výzkumník vyvine software nebo technologii v rámci projektu financovaného veřejnými prostředky a uzavře smlouvu o využití výsledku s firmou, která:

získá **výhradní a široká majetková práva** ke všem výsledkům (i budoucím vylepšením),

výzkumníkovi zůstane jen minimální nebo žádná možnost dalšího použití výsledku,

odměna je **jednorázová a nízká**, bez podílu na zisku,

není jasně upraveno, kdo nese odpovědnost za vady nebo patentovou ochranu,

firma může výsledek **prodat třetím stranám bez dalšího souhlasu autora.**

Duševní vlastnictví u publikačních výsledků

Základní věci:

chráněno **autorským právem** (vzniká automaticky vytvořením díla)

autor má:

- **osobnostní práva** (nelze převést)
- **majetková práva** (lze licencovat, např. vydavateli)

Na co si dát pozor:

licenční smlouvy s vydavatelem (můžeš přijít o právo dílo šířit)

plagiátorství – nutnost správně citovat

spoluautorství – jasně si určit podíly a souhlas všech autorů

open access vs. uzavřené publikování

použití cizích obrázků, grafů → nutná licence nebo citace

Ochrana myšlenek

Myšlenky, nápady, koncepty nebo postupy (např. návrh výzkumu) zůstávají volně použitelné pro kohokoli, **dokud nejsou vyjádřeny v konkrétní podobě.**

Autorské právo chrání formu výrazu – text článku, grafiku nebo strukturu publikace –, ne její ideový obsah.

Čistě abstraktní myšlenka (např. "hypotéza o klimatu") není chránitelná, stejně jako matematické vzorce.

Obsah publikací

U vědeckých děl je chráněna originální tvůrčí podoba (např. formulace závěrů, analýza dat), pokud splňuje podmínky autorského práva.

Fakta, data nebo běžný obsah (např. známé teorie) nejsou chráněny – lze je převzít s citací.

Pokud dojde k plagiátorství, porušuje se etika i právo, ale ne kvůli myšlence, nýbrž kvůli doslovnému kopírování formy

Licence

Licence (z lat. *licet* – dovolené) je smlouva nebo úřední rozhodnutí, které poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu určitých práv z duševního vlastnictví v omezeném rozsahu, době a území.

Licence -druhy

1. Podle rozsahu oprávnění (Klíčové pro byznys)

Tento rozměr určuje, kdo všechno může danou věc používat:

Výhradní (Exkluzivní) licence: Poskytovatel se zavazuje, že licenci neudělí nikomu jinému a **nesmí ji využívat ani on sám** (pokud není dohodnuto jinak). Je to nejsilnější forma, drahá a pro nabyvatele nejbezpečnější.

Nevýhradní licence: Majitel může licenci prodat deseti dalším firmám a zároveň technologii sám dál používat. Je to běžné u běžného softwaru nebo fotobank.

Sublicence: Právo nabyvatele (toho, kdo si licenci koupil) licencovat věc dál třetím osobám. K tomu je vždy potřeba výslovný souhlas původního majitele.

Výlučná licence: Podobná výhradní, ale autor může dílo sám užívat.

Licence -druhy

2. Podle způsobu zpoplatnění

Úplatná licence:

- **Lump-sum:** Jednorázový poplatek za nákup (např. koupě licence na font).
- **Royalties (Běžné licenční poplatky):** Procento z obrátu nebo zisku (např. 5 % z každého prodaného trička s Mickey Mousem).

Bezúplatná licence (Free): Často u Open Source projektů nebo v rámci neziskového sektoru.

Licence -druhy

3. Podle omezení (Kde a jak dlouho)

Licence téměř nikdy není „na všechno a navždy“ bez podmínek:

Územní omezení: Např. práva na vysílání filmu pouze pro území ČR.

Časové omezení: Licence na 2 roky, s možností prodloužení.

Věcné/Účelové omezení: Můžete používat tento motor v sekačkách, ale nesmíte ho dát do aut.

Licence -druhy

4. Speciální typy licencí (Moderní a IT)

V dnešní digitální době narazíte nejčastěji na tyto formáty:

EULA (End User License Agreement): To jsou ty dlouhé texty, které odsouhlasíte při instalaci aplikací. Jsou to licence pro koncové uživatele.

Creative Commons (CC): Standardizované licence pro autorská díla (fotky, texty).

- *Příklad:* CC-BY vyžaduje uvedení autora, CC-NC zakazuje komerční užití.

Open Source licence:

- **Permisivní (např. MIT, Apache):** Dovolují vám kód vzít, upravit a klidně ho prodat jako součást vašeho placeného produktu.
- **Copyleftové (např. GNU GPL):** Nutí vás, abyste i svůj výsledný produkt (pokud obsahuje tento kód) zveřejnili jako Open Source.

Nucená licence

Nucená licence je fascinující (a pro majitele práv trochu děsivý) právní nástroj. Jde o situaci, kdy stát nebo soud **přinutí** majitele patentu, aby své řešení poskytl někomu jinému, i když on sám nechce.

Je to v podstatě „vyvlastnění“ exkluzivity ve veřejném zájmu.

Kdy k tomu dochází? (Hlavní důvody)

Stát nemůže nucenou licenci udělit jen tak, že se mu zachce.
Musí být splněny přísné zákonné podmínky:

Nevyužívání patentu: Pokud majitel má patent, ale produkt nevyrábí ani nelicencuje, a tím brzdí trh nebo potřeby obyvatel. (V ČR lze žádat typicky po 3 letech od udělení patentu).

Veřejný zájem: Typicky jde o **ohrožení života a zdraví lidu** (např. epidemie a nedostatek léků) nebo **obranu státu**.

Závislé patenty: Máte skvělý vynález B, který ale technicky nemůže fungovat bez staršího vynálezu A. Pokud vám majitel „Áčka“ odmítne licenci dát, aby vás zničil, může zasáhnout úřad.

Krizový stav: Vláda může rozhodnout o nucené licenci v případě nouze (válka, přírodní katastrofa).

Není to zadarmo: I když je licence „nucená“, neznamená to „ukradená“. Ten, kdo ji získá, musí majiteli platit **licenční poplatky** (obvyklou cenu v daném oboru).

Musí předcházet pokus o dohodu: Žadatel o nucenou licenci musí dokázat, že se nejdříve snažil s majitelem dohodnout po dobrém, ale byl bezdůvodně odmítnut.

Rozhoduje úřad: V Česku o ní rozhoduje **Úřad průmyslového vlastnictví (ÚPV)**.

**Jak to
funguje v
praxi?**

Slavné příklady a situace

Léky proti AIDS/HIV: V minulosti některé rozvojové země (např. Brazílie nebo Thajsko) pohrozily farmaceutickým gigantům nucenou licencí, pokud nesníží ceny léků pro jejich obyvatele. Firmy pak raději samy slevily.

COVID-19: Během pandemie se hodně diskutovalo o nucených licencích na vakcíny. Nakonec k nim v masovém měřítku nedošlo, protože výroba vakcín je technologicky tak složitá, že pouhý „papír s povolením“ by bez know-how a továrny majitele stejně k ničemu nebyl.

Nucená licence

Proč je to v zákoně, i když se to skoro nepoužívá?

Nucená licence funguje hlavně jako „**strašák**“. Většina firem se raději dohodne na běžné licenci, než aby riskovala, že jim stát licenci vnutí za podmínek, které už nebudou mít pod kontrolou.

Zjednodušeně: Nucená licence je pojistka proti zneužití monopolu na úkor společnosti.

Ochrana duševního vlastnictví pro byznys

Ochrana duševního vlastnictví (IP) není jen byrokratická překážka, ale v komerčním světě je to vaše hlavní **aktivum**. Pokud plánujete nápad, produkt nebo službu zpeněžit, bez právní ochrany v podstatě budete dům na cizím pozemku.

Proč je to pro komerční využití kritické

Důvod

Exkluzivita

Hodnota firmy

Obrana

Licencování

Dopad na byznys

Máte zákonný monopol na dané řešení/značku.

IP je nehmotný majetek, který zvyšuje cenu firmy při prodeji nebo vstupu investora.

Možnost žalovat napodobitele a požadovat náhradu škody.

Možnost prodávat práva k užití jiným firmám (pasivní příjem).

Kdy chránit a kdy nechránit?

- **Rozhodnutí**, zda chránit duševní vlastnictví formálně (např. patentem), nebo ho nechat „volně“ či ho tajit, **je strategickým byznysovým krokem**.
- **Ne vždy** je totiž oficiální ochrana tou nejlepší cestou.

Kdy JE ochrana Žádoucí?

- **Unikátní technologický vynález (Léčiva, technický vynález):** Pokud jste vyvinuli nový typ procesoru nebo lék, vývoj stál miliardy. Bez **patentu** by konkurence mohla váš produkt rozebrat (reverzní inženýrství) a vyrábět ho bez nákladů na výzkum.
- **Budování silné spotřebitelské značky (Móda, Potraviny):** U produktů, kde hraje roli emoce a loajalita (např. Apple, Nike), je **ochranná známka** nutností. Zamezíte tím parazitování na vašem dobrém jméně a prodeji padělků.
- **Vizuálně specifický produkt (Designový nábytek):** Pokud prodáváte židli, která je unikátní svým tvarem, **průmyslový vzor** vám zajistí, že nikdo nebude prodávat vizuální kopie, i kdyby použil jiný materiál.
- **Software s unikátním algoritmem:** Zde se často kombinuje **autorské právo** s **obchodním tajemstvím**, aby nikdo nemohl legálně zkopírovat váš zdrojový kód a postavit na něm identickou službu.

Kdy JE ochrana NEŽádoucí?

- **Receptury a procesy, které nelze odhalit (Trade Secret):** *Příklad: Coca-Cola nebo bylinný likér Becherovka.* Kdyby si Coca-Cola recept patentovala, po 20 letech by vypršela ochrana a každý by ji mohl legálně vyrábět. Tím, že ji drží jako **obchodní tajemství**, je chráněna navždy (dokud ji někdo neukradne nebo nevyzradí).
- **Rychle se měnící trh (Digitální trendy):** Pokud vyvíjíte jednoduchou mobilní hru nebo aplikaci, jejíž životnost je 6 měsíců, proces vyřízení patentu (který trvá roky) je ztrátou času a peněz. Zde je lepší strategie „**Speed to Market**“ – být první a nejrychlejší.
- **Standardizace a budování ekosystému (Open Source):** Někdy je výhodnější ochranu **neuplatňovat**, aby se váš nápad stal standardem. *Příklad: Tesla uvolnila své patenty na nabíjení elektromobilů.* Udělala to proto, aby podpořila rozvoj infrastruktury. Kdyby si technologii syslila, trh s elektromobily by rostl pomaleji.

Kdy JE ochrana NEŽádoucí?

- **Receptury a procesy, které nelze odhalit (Trade Secret):** *Příklad: Coca-Cola nebo bylinný likér Becherovka.* Kdyby si Coca-Cola recept patentovala, po 20 letech by vypršela ochrana a každý by ji mohl legálně vyrábět. Tím, že ji drží jako **obchodní tajemství**, je chráněna navždy (dokud ji někdo neukradne nebo nevyzradí).
- **Rychle se měnící trh (Digitální trendy):** Pokud vyvíjíte jednoduchou mobilní hru nebo aplikaci, jejíž životnost je 6 měsíců, proces vyřízení patentu (který trvá roky) je ztrátou času a peněz. Zde je lepší strategie „**Speed to Market**“ – být první a nejrychlejší.
- **Standardizace a budování ekosystému (Open Source):** Někdy je výhodnější ochranu **neuplatňovat**, aby se váš nápad stal standardem. *Příklad: Tesla uvolnila své patenty na nabíjení elektromobilů.* Udělala to proto, aby podpořila rozvoj infrastruktury. Kdyby si technologii syslila, trh s elektromobily by rostl pomaleji.

Situace

Lze produkt snadno okopírovat pohledem?

Je postup výroby tajný a nezjistitelný?

Jde o „one-hit-wonder“ (sezónní věc)?

Chcete se stát globálním standardem?

Doporučení

Chránit (Patent/Vzor)

Neregistrovat (Tajemství)

Neřešit (Speed to market)

Sdílet (Open Source/Licence)

Důvod

Bez ochrany vás konkurence smete během týdnů.

Registrace by vynutila zveřejnění postupu.

Náklady na právníky se nevrátí.

Bariéry brání masovému rozšíření.

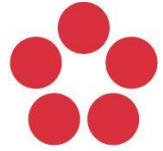
Srovnávací tabulka rozhodování

Příklad...

Uzavřený přístup: Máte patent na nejlepší cihlu. Nikdo jiný ji nesmí vyrobit. Postavíte si z ní svůj krásný dům, ale nikdo jiný takové domy nestaví.

Otevřený přístup (Standard): Dáte návod na svou cihlu světu. Brzy se z vašich cihel staví celá města. Vy sice nevyděláváte na prodeji každého kusu receptu, ale jste největší expert na světě na tyto cihly, prodáváte na ně maltu a určujete, jak velké ty cihly budou příští rok.

Srovnávací tabulka rozhodování

jctt Jihočeské Univerzitní
a Akademické centrum
transferu technologií

Děkuji Vám za pozornost.

RNDr. et Mgr. Růžena Štemberková, Ph.D., MPA
rstemberkova@jcu.cz

www.jctt.cz